

Tagasirännak postsovetlikku ruumi

JOURNEY BACK TO THE POST-SOVIET SPACE

Fotod / Photos: Frederik Klanberg

Tekst / Article: Marko Toomast

Frederik Klanberg (1998) on noorema põlvkonna fotograaf, kes on elanud alates kümnendast eluaastast Hollandis ning lõpetas sel aastal bakalaureusekraadiga Haagi kuningliku kunstiakadeemia. Frederikul on Ida-Euroopa taust ja Lääne-Euroopa kogemus, mis annab talle laiema kultuurilise mõistmise.

Seerias „Põrand oli laava” uurib Frederik Eesti postsovetlikku ruumi ning võimu ja isiksuse suhet. Ta on otsinud üles lapsepõlvest tuttavad militaarpunkrid ja -objektid ning teeb nüüd fotokaamera kui ajamasinaga reisi tagasi, et seista silmitsi kummitava minevikurežiimiga, (mida ta ise küll kogunud pole), ja äratada ellu lapsepõlvemälestused.

Mäletan aega, kui Nõukogude sõjavägi oli oma lennukite ja jalaväega Pärnus. Tihti käisime salaja lennuväljal uhkeid ja suuri sõjamasinaid vaatamas ning muldvallist padroneid välja kaevamas. Kogu see mängulava oli ülimalt põnev, midagi väga ohtlikku ja „poiste värgi” moodi. 1983. aastal, kui olin 13-aastane, ei arvanud meist keegi, et Eesti võib vabaks saada ja et NSV Liidu militaarehitised võivad järgmistele põlvkondadele suurt huvi pakkuda. Aga nii on läinud ja mahajäetud sõjaväeobjektid on leidnud endale uue funktsiooni: kas siis fototurismi sihtkohtadena või paikadena, kus traumaatilisi mälestusi läbi töötada.

Frederik Klanbergi fotod on lood sellest, kuidas poliitilised sündmused mõjutavad inimesi isiklikul tasandil. Ta on öelnud oma loomingu kohta järgmist: „Loodan oma tööga väljendada kollektiivseid poliitilisi võitlusi, milles me elame, ja pakkuda inimestele narratiivi, mis võimaldab meil liikuda edasi harmoonias. Vaadates tagasi, vaadates praegust ja vaadates tulevikku, juhatan vaataja läbi universumi, mis on ühtaegu universaalne ja täiesti subjektiivne, peegeldades minu enda isiklikke ja poliitilisi kogemusi, kuid otsides vaatajaga alati ühist keelt.”

Fotograafi loomingust jääb mulje, et tema dokumentalistika tegeleb mingil moel trauma ja mälestuste jälgedega, mis on fotograafiale väga omane. On tähendusrikas, et fotod on teinud just noor Eestis sündinud fotograaf, mitte fototurist, kelle fotod jäävad tihti sisutühjaks ja on lihtsalt simulaakrumid. Sarnaselt väliseesti fotograafi Rein Vålmeaga, kes tegeleb

Frederik Klanberg (1998) is a photographer of the younger generation who has been living in the Netherlands since the age of ten and who graduated this year from the Royal Academy of Arts in The Hague with a Bachelor's degree. Frederik has an Eastern European background and a Western European experience, which gives him a broad cultural understanding.

In his Põrand oli laava (The Floor Was Lava) series, Frederik explores the post-Soviet space in Estonia and the relationship between power and identity. He has searched out the military bunkers and objects familiar to him from childhood and is now taking a journey back with a camera as a time machine to face off the haunting regime of the past (that he never had to experience himself) and to bring back childhood memories.

I remember the time when the Soviet army was in Pärnu with its planes and infantry. We would often sneak to the airfield to see the grand and noisy war machines and dig up cartridges. This huge playground was exciting, something very dangerous and 'boy-like'. In 1983, when I was 13, none of us thought that Estonia could become free and that the military buildings of the USSR could be of great interest to future generations. But that's how things have turned out and the abandoned military objects have found a new life, either in the form of photo tourism or to help people work through their traumatic memories.

Frederik Klanberg's photos are stories of how political events affect people on a personal level. He has said the following about his work: "Through my work, I hope to express collective political struggles that we're living through and to offer a narrative to people to allow them to move forward in harmony. Looking back, looking at the present and looking into the future, I guide the viewer through a universe that is both universal and completely subjective, reflecting my own personal and political experiences, but seeking a common language with the viewer."

The photographer's work gives the impression that his documentaries somehow deal with trauma and traces of

Frederik Klanberg

Nõukogude okupatsiooniga ja on pildistanud mahajäetud sõjaväebaase, leiab ka Frederik oma loomingus isikupäraseid lähtekohti.

Huvitav on jälgida, kuidas erinevad põlvkonnad suhtuvad kõigesse postsovetlikku. Paljud meie vanemast generatsioonist sooviksid selle ajastu mälust kustutada traumaatilise kogemuse pärast. Me väldime seda kokkupuudet nagu mängus „põrand on laava“, sest see võib kõrvetada, haiget teha. Frederiku-vanustel seda kogemust ei ole ja nemad näevad kõike hoopis teise nurga alt, mis on vabam taagast, mida paljud endas kannavad.

Fredrik Klanbergi visuaalne narratiiv on vägagi äratuntav neile, kes nõukogude aega on kogunud, seda veel mäletavad ja endas alla suruvad. Kunstnik teeb oma fotoseeriaga visuaalse rännaku meie minevikumälestuste äärealadele.

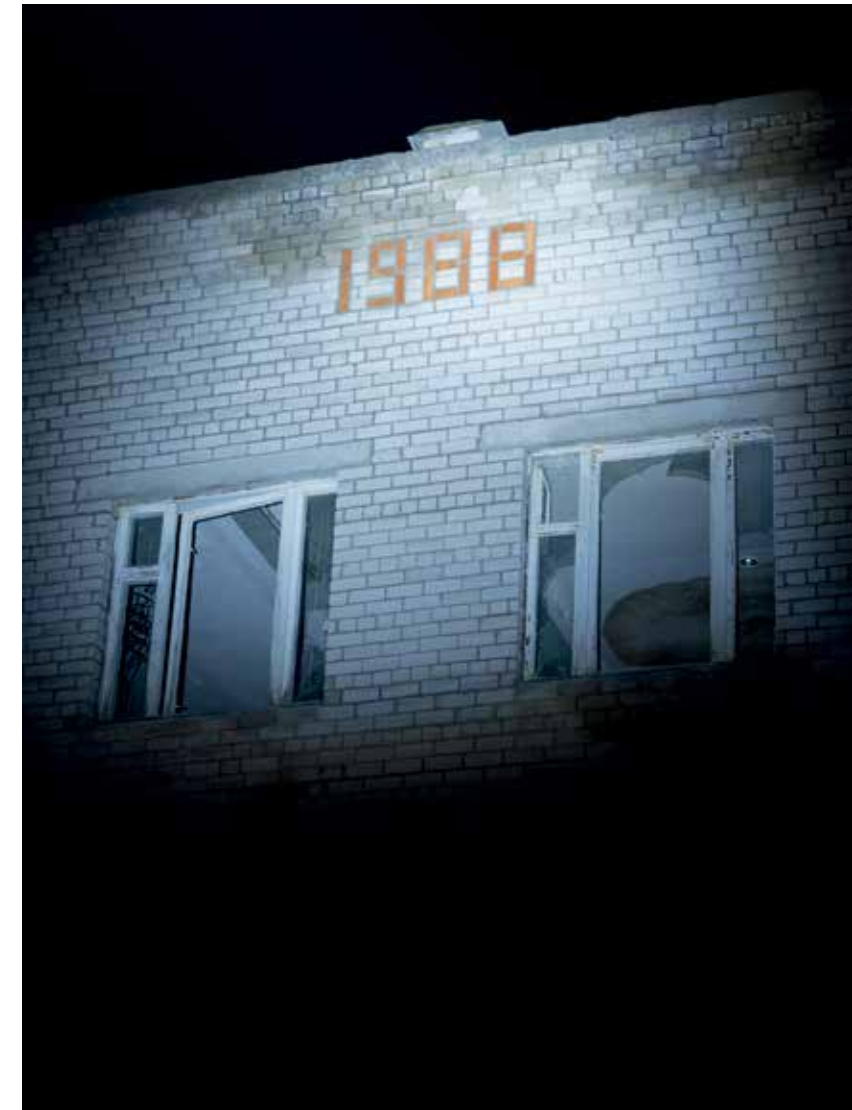
Frederik Klanbergi näitus „Põrand oli laava“ on avatud galeriis Positiiv oktoobris 2021.

memory, which is very characteristic of photography. It is certainly interesting that the photos are taken by a young photographer born in Estonia, not by a photo tourist whose photos are often empty of substance and are merely imitations. Similarly to a foreign Estonian photographer Rein Välme who addresses the Soviet occupation and has photographed abandoned military bases, Frederik also finds subjective starting points in his work.

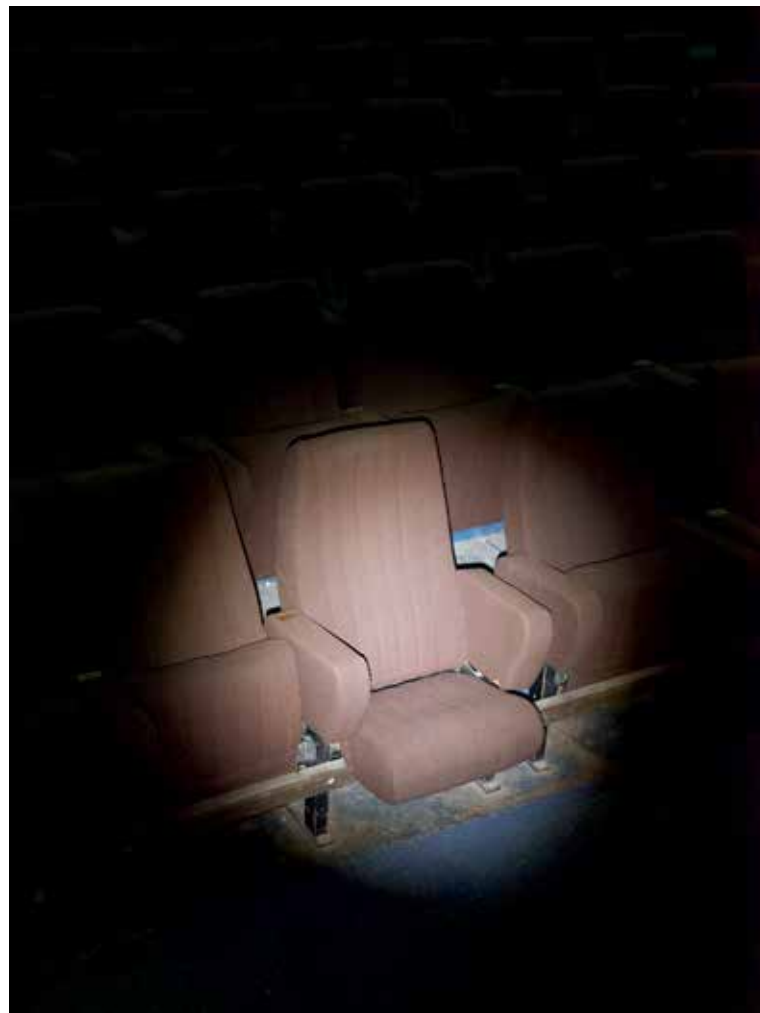
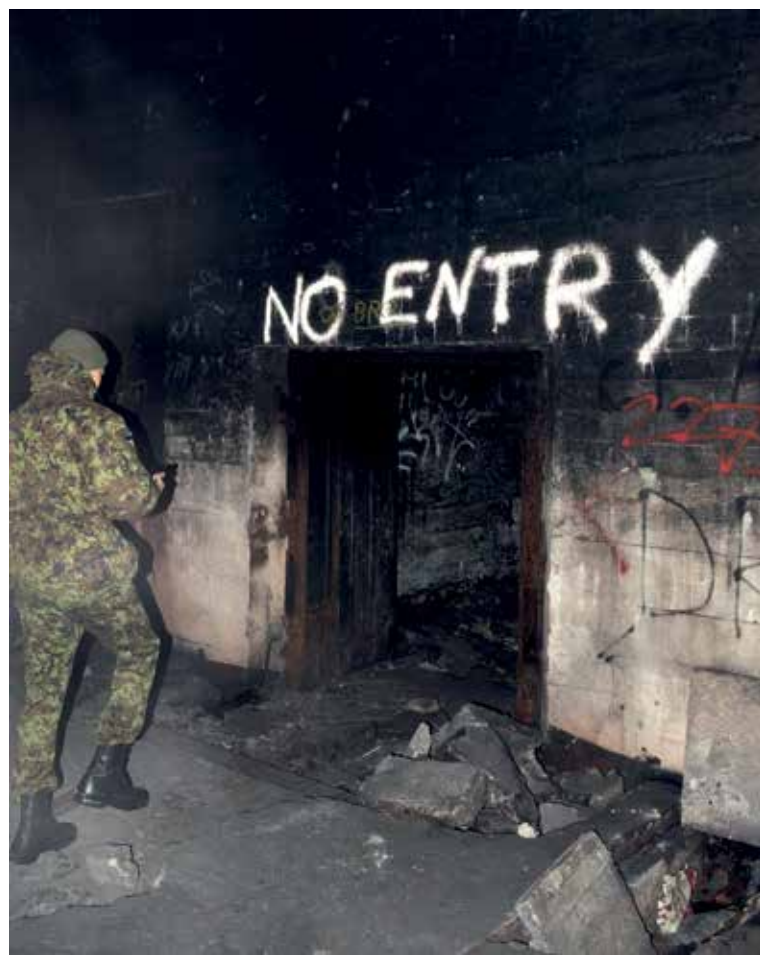
It's interesting to see how different generations approach everything post-Soviet. Many of us from the older generation would like to erase this era from our memories, as it was a traumatic experience for many. We avoid this contact like a game of Floor Is Lava, because it can burn us. People who are Frederik's age don't have this experience and so they see this from a completely different angle, which is freer from the baggage that many carry with them.

Frederik Klanberg's visual narrative is very highly recognisable to those who have experienced, or remember and repress, the Soviet era. With his photo series, the artist takes a visual journey to the fringes of our past.

Frederik Klanberg's exhibition "The Floor was Lava" is open in the Positiiv Gallery in October 2021.

Frederik Klanberg

Frederik Klanberg

Frederik Klanberg

